

Nämnden för svensk språkvård 1970

Nämnden för svensk språkvård utövar sin verksamhet framför allt genom det 1954 inrättade Institutet för svensk språkvård. Nämnden och dess arbetsutskott fastställer de allmänna riktlinjerna för arbetet inom institutet, som sedan utför de olika uppgifterna. Nämndens sekreterare är samtidigt chef för institutet.

En central uppgift för Institutet för svensk språkvård är *rådgivning* i språkfrågor. Under 1970 besvarades av institutet omkring 5 300 förfrågningar av skilda slag, därav omkring 2 000 skriftligt och resten muntligt (i regel i telefon). Antalet frågor till institutet har ökat ständigt; det kan nämnas att de besvarade frågorna uppgick till 4 500 under 1969 och till 3 000 under 1968. En betydande del av alla frågor till institutet kommer från offentliga myndigheter, statliga verk o.d. — det torde röra sig om mellan en tredjedel och hälften. En viktig del av dessa förfrågningar från myndigheter o.d. rör utformningen av olika slag av texter, dvs. institutets personal språkgranskar manuskript eller korrektur. Under 1970 granskades t.ex. flera författningstexter, bl.a. en ny sjöarbetstidslag, en lag om kvittning och en ny skadeståndslag, och under 1971 har påbörjats granskning av en ny utsökningsbalk. Vidare har granskats statsrådsberedningens anvisningar för propositionsskrivning samt mallar för ingresser och avslutningar till vissa typer av författningar och kungörelser. På uppdrag av socialdepartementet har den s.k. socialkatalogen genomgått i korrektur. Åt Riksrevisionsverket och Statskontoret har olika informationskrifter o.d. granskats. På begäran av Skolöverstyrelsen språkgranskades en ny plan för ämneslärarutbildningen. Bland andra

uppdrag från statliga organ kan nämnas hjälp åt riksdagen med en helt omarbetad och betydligt utvidgad version av anvisningarna för riksdagstrycket.

En särskild gren av samarbetet med olika statliga institutioner bildar institutets två vetenskapsmäns medverkan vid den kursverksamhet som bedrivs i statlig regi, i synnerhet av Statens personalutbildningsnämnd. Institutets tjänstemän medverkade vid över 30 olika kurser för skilda kategorier av stats-tjänstemän under 1970.

Nämnden för svensk språkvård har en betydande *publikations-verksamhet*. Tidskriften Språkvård utges sedan 1965 med fyra nummer årligen och hade under 1970 inemot 1 800 prenumranter. I nämndens skriftserie utgavs under 1970 och början av 1971 fem nya skrifter, nämligen

37. Bertil Molde—Carl Ivar Ståhle, 1900-talssvenska
40. Carl Ivar Ståhle, Svenskt bibelspråk från 1500-tal till 1900-tal
41. Karl-Hampus Dahlstedt, Massmedierna och språket
42. Rolf Hillman, Svensk prosatil under 1700-talet
44. Studier i dagens svenska. En antologi redigerad av Bertil Molde.

Härtill kommer tre skrifter utgivna gemensamt av nämnderna i Danmark, Norge och Sverige: Ryska namn (skrift 38), Turistord i Norden (skrift 39) och Språk i Norden 1970 (skrift 43). Vidare har under 1970 och första halvåret 1971 utgivits nya upplagor av åtta skrifter i nämndens serie. Nya tryckningar har dessutom gjorts av Svensk handordbok och Dansk-svensk ordbok.

Närmast planeras i skriftserien en omarbetad upplaga av nämndens Skrivregler, en skrift om Jönköpingsspråket (i serien Svenskt riksspråk i regionala skiftningar) och en om svenskan i USA. Arbetet på en svensk uttalsordbok och en norsk-svensk ordbok pågår.

Nämnden för svensk språkvård har enligt sina stadgar till uppgift att följa det svenska språkets utveckling i tal och skrift. För denna uppgift krävs givetvis *forskning i modern svenska*. Denna forskning har under de senaste åren framför allt gällt *ordförrådets tillväxt* under tiden 1945—1970. Materialet till denna nyordsundersökning är i allt väsentligt insamlat och kommer att publiceras senast 1973. I detta arbete samarbetar nämnden med Svenska Akademiens ordboksredaktion. Institutet har fått tillgång till manuskriptet till tionde upplagan av Svenska Akademiens ordlista (som väntas utkomma 1972) och har haft möjlighet att föreslå vissa tillägg i denna upplaga.

En annan aktuell forskningsuppgift gäller "det officiella språket", som i flera år har sysselsatt institutets personal, en verksamhet som 1967 resulterade i den av statsrådsberedningen utgivna promemorian *Språket i lagar och andra författningar*. Ett önskemål för den närmaste framtiden är att det i nämndens skriftserie kan utges en särskild handbok för "officiellt språk".